

Nota

Over de aanpak van IS-strijders

Martijn van Helvert

Inleiding

IS-strijders zijn terroristen, die meegewerkt hebben aan genocide, misdaden tegen de menselijkheid, oorlogsmisdaden, mensenhandel en slavernij. Zij zijn levensgevaarlijk en moeten in gevangenschap blijven om berecht en vervolgd te worden.

In 2016 heeft de Parliamentary Assembly van de Raad van Europa Resolutie 2091 aangenomen. Met deze resolutie erkent de Raad van Europa de wreedheden die de buitenlandse (ook Nederlandse) IS-strijders hebben begaan als genocide. In 2017 werd resolutie 2190 aangenomen over het vervolgen, berechten en bestraffen van deze misdaden tegen de menselijkheid.

In het huidige regeerakkoord staat: "Nederland handelt overeenkomstig de verplichtingen die voortvloeien uit het Verdrag inzake de voorkoming en bestraffing van genocide. In de VN-Veilighedsraad zet Nederland zich actief in voor de bestrijding van ISIS en de berechting van ISIS-strijders."

Op 22 februari 2018 heeft de Tweede Kamer de motie Van Helvert c.s. (Kamerstuk 34 775-V, nr. 63) aangenomen, waarin de Kamer de regering verzoekt om in de VN Veiligheidsraad met een voorstel te komen tot een mechanisme ter vervolging en berechting van ISIS – strijders.

Op 6 juli 2018 organiseerden CDA-Kamerleden Martijn van Helvert en Pieter Omtzigt een internationaal Congres in Den Haag over het berechten van IS-strijders. Tijdens dit congres spraken internationale politici uit landen uit de VN-Veilighedsraad, juristen, slachtoffers en lokale politici uit Irak over wat het beste mechanisme zou zijn. Op dit congres werd geconcludeerd dat het noodzakelijk is de IS-strijders worden berecht om slachtoffers gerechtigheid te geven. Daarnaast is het nodig om de rechtsorde in Irak en Syrië te herstellen. Tot slot is berechting nodig om te begrijpen waarom de gruweldaden zijn begaan en om te laten merken dat beschaving weer aan de macht is.

In maart 2019 laten de Syrian Democratic Forces weten dat IS verslagen is en dat er grote zorgen bestaan rondom de vele buitenlandse IS-strijders, die vastzitten in gevangenissen en die graag terug willen naar hun thuislanden. Op 12 april is een breed ondertekende resolutie ingediend bij de Parliamentary Assembly van de hand van Omtzigt als Lid van de raad van Europa. In deze motie wordt het belang van een internationaal tribunaal onderbouwd. De vraag is hoe verschillende landen omgaan met de terugkerende terroristen en genocideplegers, aangezien zij een acuut gevaar vormen voor de samenleving. Hierover doen verschillende verhalen de ronde. Feit is dat geen van de landen het wenselijk vinden als deze terroristen zouden terugkeren. Echter lijken enkele landen hier vanwege rechterlijke uitspraken genoodzaakt toe te zijn.

Het gaat om meer 5.000 buitenlandse IS-strijders die van oorsprong uit Europese landen komen. Zowel de reeds teruggekeerde strijders, als de nog in Syrië en Irak vastzittende strijders moeten per geval goed onderzocht worden om vervolgd te kunnen worden voor genocide, misdaden tegen de menselijkheid en oorlogsmisdaden. Hiervoor is een internationaal tribunaal nodig dat zich specifiek richt op IS-strijders.

Met grote ontsteltenis zien we dat er tot op heden niet vervolgd wordt voor genocide. Tevens is er geen enkel oog voor de slachtoffers. Immers, de vrouwen en kinderen van de slachtoffers zitten, verstoken van hulp, in vaak nog erbarmelijkere omstandigheden dan de IS-strijders en hun familieleden. Daar spreekt niemand over. In Nederland spreken we vooral over een veilig heenkomen voor de daders van deze wreedheden.

Inzet CDA

De aanpak van IS-strijders en de zorg voor slachtoffers vraagt om een aantal concrete acties van dit kabinet, zowel nationaal als internationaal. Ook in het Regeerakkoord staat duidelijk verwoord dat Nederland zich actief inzet voor de bestrijding van IS en de berechting van IS-strijders. In deze nota worden deze acties uiteengezet.

1. Geen terugkeer

Mannen en vrouwen die vanuit Nederland zijn afgereisd naar Syrië of Irak om mee te vechten en te werken met IS, krijgen geen enkele ondersteuning bij het terugkeren naar Nederland. Nederland zet in op berechting en vervolging in Syrië of Irak. In Irak gebeurt dit via de rechtsstaat van de soevereine staat Irak. In Noord-Syrië voeren de Syrian Democratic Forces het bewind, na IS verslagen te hebben. Zij vragen uitdrukkelijk om een internationaal tribunaal om de terroristen te vervolgen (Zie bijlage 1). Mocht onverhoopt tóch een IS-strijder terugkeren naar Nederland, dan staat in Nederland een speciale Officier van Justitie klaar om hen aan te klagen voor deelname aan genocide.

2. Internationaal tribunaal

De bevolking van Syrië en Irak heeft recht op een strafhof waar ook Nederlandse IS-strijders worden berecht. De misdaad is dáár begaan en de bewijzenbank, waar Nederland een grote bijdrage aan heeft geleverd rondom het lidmaatschap van de VN Veiligheidsraad in 2018, is ook in Syrië.

In 1943 werd door de geallieerden in de Verklaring van Moskou vastgelegd dat oorlogsmisdadigers van Duitsland onder Hitler zouden worden gestraft voor de misdaden door een coöperatieve justitie van de Geallieerde machten. De VS, de Sovjet-Unie, Frankrijk en Groot-Brittannië leverden de rechters. Het tribunaal is in zeer korte tijd opgezet en aan de slag gegaan.

In 2002 kon het speciaal Hof voor Sierra Leone starten met de werkzaamheden om individuen te berechten voor genocide, misdaden tegen de menselijkheid en oorlogsmisdaden, gepleegd tijdens de burgeroorlog in Sierra Leone. Het Hof slaagde erin te onderbouwen dat door de grote bekendheid van de daden en intenties van Charles Taylor, het onmogelijk was om je aan te sluiten bij hem, zonder je bewust te zijn van zijn misdaden. Deze wijze van bewijs kan gebruikt worden tegen talloze vrouwen die beweren alleen maar te hebben gekookt voor IS-strijders of hen alleen maar te hebben verzorgd in een hospitaal, zonder te weten dat IS gruweldaden bezigde. Het is veel te makkelijk om zich daar achter te verschuilen. Immers, IS maakte via social media bij voortduring bekend welke intenties zij hadden en welke gruweldaden zij pleegden om tot genocide te komen. Vrouwen die met hun mannen meereisden naar Syrië of Irak wisten heel goed dat IS geen gezellig scoutingclubje was.

Naar het voorbeeld van Neurenberg kan met een 'coalition of the willing' een tribunaal worden gevormd dat zich richt op de berechting van IS-strijders. Steeds meer landen spreken zich uit voor een internationaal tribunaal. Niet alleen de Syrian Democratic Forces vragen om een degelijk tribunaal. Ook Zweden, Duitsland, Oostenrijk, Zwitserland, België en Nederland hebben openlijk gepleit voor een tribunaal (zie bijlagen 2 t/m 6). Nederland zal met kennis, kunde en kassa bij moeten dragen aan een sterk tribunaal in Syrië.

3. Wetgeving beter op orde

Nederland is nog niet klaar voor vervolging van deze terroristen in eigen land. Verwacht wordt dat als IS-strijders in Nederland vervolgd zullen worden, zij berecht worden voor deelname aan een terroristische organisatie. Zelden worden substantiële straffen opgelegd, soms slechts maanden celstraf en elektronisch toezicht. Op basis van de Wet Internationale Misdrijven kunnen personen worden vervolgd voor genocide, misdrijven tegen de menselijkheid en oorlogsmisdrijven, maar doordat bewijsvergaring lastig is, durft het OM dit niet aan. Dit druist in tegen de resoluties van de Raad van Europa en de Tweede Kamer die juist oproepen tot berechting omwille van genocide, oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid.

Het geeft aan dat Nederland kwetsbaar is op dit punt en de eigen bevolking moeilijk kan beschermen tegen deze terroristen. Bewijsvergaring is lastig. Nederland zal zijn wetgeving moeten aanpassen op dit punt voor eventuele toekomstige vergelijkbare situaties, waarvan we hopen dat deze nooit voor zullen komen. Daartoe zijn stappen ondernomen, maar de wetgeving is nog niet op orde. Zo is verblijf op door terroristen beheerst grondgebied nog altijd niet strafbaar.

Wat het CDA betreft benoemt Nederland een speciale Officier van Justitie die vervolging voor medeplichtigheid aan genocide in gang zet voor IS-strijders die zich op een of andere manier een weg naar Nederland weten te banen.

4. Geen gezinshereniging in Nederland

Er wordt geen medewerking verleend aan het terughalen van kinderen van IS-terroristen. De reden is omdat het recht op familieleven in de weg staat om de ouders effectief te kunnen scheiden van de kinderen en te kunnen weren, indien hun kinderen wél naar Nederland kunnen komen. Mocht dat onverhoopt anders komen te liggen en terroristische ouders aan eventueel verblijf van kinderen in Nederland geen rechten kunnen ontleenen, dan kan worden nagedacht over eventuele terugkeer van kinderen van Nederlandse terroristen. Bij enige twijfel kan dit niet. Ook bij weeskinderen moet eerst onomstotelijk vast komen te staan dat de ouders overleden zijn, om misbruik te voorkomen.

Mochten eventueel toch kinderen terugkeren, dan zullen zij op maat behandeld moeten worden, omdat zij in verschillende mate een gevaar vormen voor de Nederlandse samenleving als gevolg van de opvoeding die hun (tegen die tijd) voormalige ouders voor hen hebben gekozen.

Hierbij dient gewezen te worden op de Veiligheidsdiensten die hebben gewaarschuwd voor de agenda van IS: het inspelen op gemoederen in de bevolking om ervoor te zorgen dat strijders mogen terugkeren naar het land van herkomst om daar hun terroristische activiteiten te kunnen voortzetten.

5. Ontneem Nederlandse nationaliteit

Op het moment dat Nederlanders in 'vreemde krijgsmacht' treden, zou dit moeten leiden tot het ontnemen van het Nederlanderschap. Internationaal recht staat dit niet altijd toe. In gevallen van een dubbele nationaliteit kan dit wél. In dat geval kan Nederland dit toepassen. In moties vanuit de Tweede Kamer is hier herhaaldelijk en indringend voor gepleit.

Indien Nederlanders meegevochten of –gewerkt hebben met IS, dan streden ze in een leger dat tegen onze vrouwen en mannen van de Nederlandse defensie vocht, aangezien

Nederland via de inzet van F16's vecht tegen IS. Nederlandse terroristen die tegen ons leger hebben gevochten zouden geen Nederlanders meer mogen zijn en derhalve geen aanspraak mogen maken op daaraan te ontleen rechten.

6. Slachtoffers verdienen hulp

De slachtoffers van de buitenlandse IS-terroristen krijgen weinig aandacht. De overlevenden van de genocide en oorlogsmisdaden zitten in verschrikkelijke omstandigheden in kampen. Daar zitten nog veel meer vrouwen en kinderen zonder mannen. Zolang we nog niets voor hen gedaan hebben, hoe kunnen we dan spreken over het in veiligheid brengen van de daders?

In de Nederlandse media buitelen goedwillende mensen over elkaar om wie het beste opkomt voor de IS-vrouwen. Echter, over de slachtoffers die ook deze vrouwen gemaakt hebben, wordt zelden gesproken. Het is bovendien een onderschatting van de gevaren die van deze IS-vrouwen kunnen uitgaan. Ze worden (ook wanneer het gaat over hun bijdrage aan misdaden) zeer onderschat.

Nederland zet in op een internationaal beschermingsprogramma onder auspiciën van de VN. Ook de bevrijders hebben hulp nodig. De Syrian Democratic Forces die het vuile werk voor Europa hebben opgeknapt door de grondoorlog tegen IS te voeren, worden nu in de steek gelaten. Zij vragen om een internationaal tribunaal. We kunnen deze vraag niet onbeantwoord laten.

Actiepunten CDA

1. Neem geen Nederlandse IS-mannen en -vrouwen terug uit Syrië en Irak. Laat ze **berechten in Syrië en Irak**.
2. Zoek staten die mee willen werken aan een **internationaal tribunaal** (naar het voorbeeld van Neurenberg), waarin internationaal recht gesproken kan worden over IS-strijders. Draagt bij met kennis, kunde en kassa aan het tribunaal.
3. Pas waar nodig Nederlandse wetgeving aan, waardoor Nederland in de toekomst is voorbereid op het veroordelen van individuen voor genocide, misdaden tegen de menselijkheid en oorlogsmisdaden en benoem per direct een **speciale Officier van Justitie** die IS-strijders, die tóch in Nederland weten te komen, kan vervolgen voor deelname aan genocide.
4. Er wordt geen medewerking verleend aan het terughalen van kinderen van IS-terroristen, zodat er **geen gezinshereniging** in Nederland kan plaatsvinden.
5. Onderzoek hoe het 'in vreemde krijgsmacht treden' in relatie tot meevechten en – werken met IS kan leiden tot het **ontnemen van het Nederlanderschap**, ook indien dat zou leiden tot stateloosheid. Men heeft immers expliciet afstand gedaan van de Nederlandse rechtstaat.
6. Zet samen met de internationale gemeenschap meer in op **hulp van de slachtoffers** en de bevrijders (Syrian Democratische Forces).

BIJLAGEN

BIJLAGE 1:

**The Self-Administration
of North and East Syria**

CALL FOR THE ESTABLISHMENT OF AN INTERNATIONAL TRIBUNAL TO PROSECUTE
CRIMES COMMITTED BY THE SO-CALLED ISLAMIC STATE

09 APRIL 2019

Over the years, the Syrian Democratic Forces have led a war against various terrorist militias. The last battles were in Bagoz – the final bastions of the radical organization ISIS. The Syrian Democratic Forces officially declared victory on 23 March 2019.

Our people have fought against terrorism and made great sacrifices on behalf of the free world and all humanity. Over 11,000 of our brave men and women fell, and more than 21,000 were wounded, including hundreds with permanent disabilities.

The terrorist organization ISIS has posed a serious threat to Syria, the region, and the entire world. Many areas under its control were destroyed, and thousands of civilians were killed – in our region, in Europe, and around the world. ISIS committed uncountable crimes including the recruitment of children, kidnapping, rape, torture, and murder. They have been responsible for terrorizing civilians and spreading extremism.

Officials from the Self-Administration of North and East Syria appeal to the international community to assume responsibility for the members of ISIS and other terrorist groups detained by the security forces of the Self-Administration and call upon, in particular, those countries whose nationals are among those detained.

We call upon the international community to establish a special international tribunal to prosecute the terrorists of ISIS in North and East of Syria to ensure fair trials based on the international law and human rights covenants and conventions are conducted. The Self-Administration of North and East Syria is prepared and eager to work together with its international partners and the international community to establish such a tribunal. Justice for the victims of ISIS, both living and deceased, must be served.

The Self-Administration of North and East Syria
Ain Issa

Bijlage 2: <https://en.news-front.info/2019/02/24/austrian-minister-proposes-to-create-tribunals-for-daesh-fighters-in-middle-east/>

Bijlage 3: <https://anfenglishmobile.com/news/switzerland-isis-should-be-tried-where-they-committed-crimes-33521>

Bijlage 4: <https://www.thelocal.se/20190307/sweden-calls-for-international-tribunal-to-investigate-returning-isis-fighters>

Bijlage 5: <http://www.kurdistan24.net/en/news/6287f546-0d2c-40b4-b46a-9505d9ede6c2>

Bijlage 6: <http://www.kurdistan24.net/en/news/7197e86f-4223-47ec-9968-3606453166a1>

Buitenom 18
Postbus 30453
2500 GL Den Haag
☎ 070 3424888
✉ cda@cda.nl
🌐 www.cda.nl